

TASCHENBUCH DER KLINISCHEN NEUROPATHOLOGIE. Alexander Arendt. Gustav Fischer Verlag, Jena 1980, str. 294, ryc. 71, tab. 22.

Książka, którą chciałbym polecić uwadze czytelników jest, zgodnie z jej tytułem, kieszonkowym, encyklopedycznym wydaniem neuropatologii. Trzeba rzeczywiście wielkiego doświadczenia dydaktycznego i erudycji profesora A. Arendta, wieloletniego kierownika Zakładu Neuropatologii Instytutu Patologii Uniwersytetu Karola Marksa w Lipsku, by na 270 stronach małego kieszonkowego wydawnictwa, zawrzeć całokształt podstawowych wiadomości z zakresu patologii ośrodkowego i obwodowego układu nerwowego, którym poświęca się zazwyczaj obszernie, a nierzadko kilkutomowe podręczniki. Stało się to z jednej strony dzięki syntetyczności, lub wręcz telegraficzności opisu, nie tracąc jednakże nic z niezbędnego zakresu informacji, z drugiej zaś niewątpliwym kosztem materiału dokumentacyjnego. W podręczniku nie ma bowiem ani jednej oryginalnej fotografii makro- czy mikroskopowej, zamieszczanych w nowoczesnych najbardziej nawet syntetycznych wydawnictwach patomorfologicznych, na przykład jak w wydany przed 10 laty „Manuel elementaire de neuropathologie” Escourolle’a i Poiriera. Zamieszczony materiał ilustrowany stanowią bądź kreskowe ryciny przedstawiające zasadnicze typy uszkodzeń komórkowych, bądź też topograficzne schematy rozmieszczenia zmian tkankowych w poszczególnych procesach chorobowych.

Książka składa się z części ogólnej i szczegółowej. Część ogólna zawiera podstawowe dane dotyczące rozwoju i organizacji strukturalnej układu nerwowego, oraz omawia i charakteryzuje zasadnicze typy reakcji komórkowej i tkankowej układu nerwowego na działanie różnorodnych czynników uszkadzających. Na część szczegółową składa się omówienie patomorfologii poszczególnych zespołów i jednostek neurologicznych, uszeregowanych w klasyczne grupy: zaburzeń rozwojowych, patologii płodowej, okołourodzeniowej i wczesnodziecięcej, chorób zwyrodnieniowych, metabolicznych, naczyniowych, zapalnych, guzów nowotworowych, szeroko pojętych urazów układu nerwowego, egzogennych zatruc, uszkodzeń związanych z chorobami narządowymi i układowymi, oraz chorób nerwów obwodowych: mięśni. Należy przy tym zwrócić uwagę na fakt, iż patomorfologiczny opis każdego zespołu i jednostki chorobowej, obejmuje omówienie zarówno struktury jak i topografii procesu, poprzedzony jest krótką charakterystyką kliniczną oraz prezentacją danych dotyczących jego etiologii i patogenezy. Wyodrębnioną część książki stanowi omówienie techniki i metod badania neuropatologicznego.

Cennym uzupełnieniem tekstu są 22 tabele, zawierające zestawienie wiodących cech i odrębności poszczególnych grup procesów patologicznych. Skrótowe z natury charakteru książki zestawienie źródeł piśmienniczych, obejmuje około 90 pozycji, wśród których odnaleźć można zarówno klasyczne wydawnictwa podręcznikowe i monograficzne jak i najnowsze prace oryginalne, o zasadniczym znaczeniu dla omawianych zagadnień.

Książka opracowana jest nowocześnie. Zawiera zasób informacji doprowadzonych w swojej aktualności do ostatnich lat. Wprowadza w całym szeregu przypadków najnowsze propozycje klasyfikacyjne, między innymi stosuje klasyfikację guzów mózgu, opracowaną pod patronatem Światowej Organizacji Zdrowia w koń-

c.d. na str. 550

c.d. ze str. 486

cu lat siedemdziesiątych. Nie z wszystkimi jednak propozycjami klasyfikacyjnymi prof. A. Arendta byłbym skłonny się zgodzić. Zachowuje on odrębną grupę chorób określonych nazwą idiocji amaurotycznej, mającą dziś znaczenie raczej historyczne, gdyż składają się na nią wyodrębniona grupa gangliozydoz oraz niejednorodna zapewne, nie wyjaśniona ostatecznie co do swojej pozycji nozologicznej ceroidolipofuscynoza. Miałym również wątpliwości co do jednoznacznego włączenia chorób demielinizacyjnych, typu stwardnienia rozsianego i rozlanego do chorób zapalnych, lub zaliczenia podostrego stwardniającego zapalenia mózgu do chorób wywołanych przez „wirusy powolne”. Nie wpływa to w sposób oczywisty na wartość książki. Jest to z pewnością bardzo pożyteczna pozycja wydawnicza, imponująca zawartością i kompletnością. Mogę ją z pełnym przekonaniem polecić zarówno tym wszystkim, którym niezbędna jest podstawowa, niejako z „lotu ptaka” wiedza neuropatologiczna, jak i tym, którzy operując wiedzą bardziej szczegółową i rozbudowaną potrzebują od czasu do czasu podręcznego wydawnictwa encyklopedycznego. I jedni i drudzy powinni ją mieć w zasięgu wyciągniętej ręki.

M. J. Mossakowski